

Nr 237.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Driftbudgeten.

Elfte huvudtiteln.

1:o) Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Anskaffande av viss instrumentutrustning. I propositionen nr 303 har Kungl. Maj:t (bilaga 7, punkt 1, s. 35—38 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 15 oktober 1948) föreslagit riksdagen att till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Anskaffande av viss instrumentutrustning å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 43 000 kronor.

Vid anmälan i årets statsverksproposition (XI. p. 17) av frågan om anslag för innevarande budgetår till avlöningar åt förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl. omnämnde departementschefen bl. a., att alltmer tilltagande svårigheter föreläge att erhålla vikarier å vakanta provinsialläkartjänster eller vid semestrar och tjänstledigheter. På grund härav måste, anförde departementschefen, i stigande omfattning tillämpas det förfarandet, att provinsialläkare i ett distrikt förordnades att jämte egen tjänst uppehålla ledig befattning i annat distrikt. I anledning härav hade Kungl. Maj:t genom beslut den 12 december 1947 uppdragit åt medicinalstyrelsen att inkomma med förslag till åtgärder i syfte att undanröja de rådande svårigheterna att anskaffa vikarier.

Med anledning av nämnda uppdrag har *medicinalstyrelsen* bl. a. i skrivelse den 2 oktober 1948 gjort framställning om anvisande av medel för iordningställande av ett antal uppsättningar instrument m. m. för utlåning till civila läkarstipendiater och andra tjänsteläkarvikarier i den civila sjukvården, vilka saknade möjlighet att på annat sätt erhålla tillgång till erforderliga instrument.

Enligt förslaget skulle för de civila läkarstipendiaterna beräknas tio utrustningar. Vidare skulle för andra tjänsteläkarvikarier än civila läkarsti-

pendiater avses ytterligare tio utrustningar. Det totala antalet nya utrustningar skulle alltså bliva tjugu. Samtliga utrustningar borde av styrelsen tillhandahållas vederbörande som kostnadsfritt lån mot förbindelse av låntagaren att omedelbart efter lånetidens slut återlämna utrustningen genom av styrelsen angiven instrumentfirma och att gälda kostnaderna för hos denna firma verkställd rengöring av instrumenten ävensom för eventuellt erforderlig lagning av skadade delar och komplettering av förlorade delar. Förbindelse borde även innefatta utfästelse att med dess inköpsvärde ersätta utrustningen, därest denna skulle förkomma under lånetiden eller vid återlämnandet befinnas vara i sådant skick, att den icke kunde göras användbar.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Redan i årets statsverksproposition hade jag anledning att för riksdagen framhålla de mycket stora svårigheter som föreligga, när det gäller att erhålla vikarier vid ledighet å provinsialläkartjänst. Enligt vad jag under hand erfarit från medicinalstyrelsen har under den tid, som därefter förflytit, någon förbättring icke inträtt. Det synes mig därför i hög grad angeläget, att åtgärder vidtagas för att i möjligaste mån trygga tillgången på erforderligt antal vikarier.

För att så långt sig göra låter uppnå detta syfte synes man böra gå fram på olika linjer.

En åtgärd, som därvid bör ifrågakomma, är att förbättra dagarvodena vid vikariat å provinsialläkartjänst. Kungl. Maj:t har också med anledning av särskild framställning i ämnet av medicinalstyrelsen, genom beslut den 8 oktober 1948 medgivit en betydande höjning av dessa arvoden fr. o. m. den 1 november 1948. Medan arvodena sedan år 1926 utgått med högst 15 kronor per dag för civil läkarstipendiat av första klass och med högst 20 kronor per dag för andra vikarier, med rätt för medicinalstyrelsen att i särskilda undantagsfall höja arvodet med ytterligare högst 10 kronor per dag eller — vid vikariat å förste provinsialläkartjänst under vissa förutsättningar — till högst 35 kronor för dag, har medicinalstyrelsen sålunda genom nämnda beslut bemyndigats att bevilja dagarvoden enligt styrelsens beprövande om högst 30, högst 35 eller högst 40 kronor. De ökade kostnaderna härför föranleda ej anslagsäskande hos riksdagen, då de kunna bestridas från den i avlöningsstaten för provinsialläkarna förslagsvis uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke ordinarie personal. Med hänsyn till det varierande vikariatsbehovet är det svårt att nu beräkna de uppkomna merkostnaderna. Man synes ha anledning förvänta, att vikariatstjänstgöringen genom den gjorda arvodesförbättringen skall komma att te sig mera lockande för de unga läkarna och att det alltså skall bliva lättare att vid förekommande behov erhålla vikarier.

Ett annat spørsmål, som kräver uppmärksamhet i detta sammanhang, är frågan om den instrumentutrustning, som den vikarierande läkaren måste ha tillgång till för att kunna utföra sina göromål. Sedan åtskilliga år tillbaka förfogar medicinalstyrelsen över ett antal uppsättningar instrument för utlåning till sådana vikarier, som icke på annat sätt kunna erhålla tillgång till erforderliga instrument. Dessa uppsättningar motsvara emellertid numera icke modernna krav. Styrelsen har därför nu framlagt förslag om anvisande av medel för inköp av ytterligare instrument för iordningställande, delvis med anlåtande av de redan tillgängliga instrumenten, av tjugonya sådana utrustningar.

För egen del anser jag det i hög grad önskvärt, att statsmakterna liksom hittills träda emellan för att i förekommande fall bistå de vikarierande läkarna med tillhandahållande av erforderlig instrumentutrustning. Då det vidare synes mig angeläget, att denna utrustning fyller de krav, som man numera anser sig böra ställa, vill jag för egen del tillstyrka styrelsens nu framlagda förslag om iordningställande av ett antal moderna uppsättningar instrument. Det synes mig dock vara tillfyllest, att antalet nya utrustningar tills vidare begränsas till femton. Vad beträffar villkoren för utlåningen av utrustningen synes det böra ankomma på medicinalstyrelsen att fastställa dessa i huvudsaklig anslutning till de riktlinjer, som angivits i dess framställning.

Vad angår kostnaderna för de nya utrustningarna äro styrelsens beräkningar i viss mån preliminära. Man synes dock vid beräkningen av det erforderliga anslaget kunna utgå från det angivna beloppet av 2 850 kronor per utrustning. För femton utrustningar skulle kostnaderna i enlighet härmed uppgå till $(15 \times 2\,850)$ 42 750 kronor eller i avrundat tal 43 000 kronor. Därest sistnämnda belopp sedermera icke skulle visa sig tillräckligt, torde, såsom styrelsen föreslagit, ytterligare kunna anlitas de avgifter, som influtit för lån av nuvarande utrustningar och f. n. finnas disponibla hos styrelsen.

Jag vill slutligen framhålla, att det av styrelsen framlagda förslaget, innan medel ställas till förfogande, synes böra underkastas granskning av centrala sjukvårdsberedningen.

Utskottet finner i likhet med departementschefen angeläget, att åtgärder vidtagas för att i möjligaste mån trygga tillgången på erforderligt antal vikarier vid ledighet å provinsialläkartjänst.

Den höjning av vikariatsarvodena, som Kungl. Maj:t medgivit genom beslut den 8 oktober 1948, föranleder ej erinran från utskottets sida. Bärande skäl föreligga för medelsanvisning till anskaffande av instrumentutrustning för utlåning till sådana vikarier, som icke på annat sätt kunna erhålla tillgång till erforderliga instrument.

Under återopande av det anförda får utskottet, som jämväl i övrigt tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställa

att riksdagen må till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Anskaffande av viss instrumentutrustning å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 43 000 kronor.*

2:o) **Ombyggnadsarbeten vid statens uppfostringsanstalt å Bona.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 39 och 40) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnadsarbeten vid statens uppfostringsanstalt å Bona å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 48 000 kronor.*

3:o) **Statens polisskola: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 40—42) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för statens polisskola upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må för budgetåret 1948/49 överskridas med högst 2 600 kronor.

Kapitalbudgeten.

Fonden för förlag till statsverket.

4:o) **Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond.** Kungl. Maj:t har (bilaga 13, punkt 1, s. 61—63) föreslagit riksdagen att till Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 120 000 kronor.

Jämlikt beslut av 1947 års riksdag (prop. nr 226; riksd. skr. nr 276) har Sverige anslutit sig till den vid internationella hälsovårdskonferensen i New York år 1946 upprättade stadgan för världshälsovårdsorganisationen. Enligt artikel 80 skulle stadgan träda i kraft, när tjugosex medlemmar av Förenta Nationerna anslutit sig till densamma. Vid nyssnämnda konferens beslöts, att — i avvaktan på stadgans ikraftträdande och världshälsovårdsorganisationens upprättande — skulle bildas en interimskommission för organisationen. Denna kommission, vars verksamhet finansierats genom lån från Förenta Nationerna, erhöi i uppdrag bl. a. att snarast möjligt efter den dag, då stadgan trätt i kraft, sammankalla det första sammanträdet med världshälsovårdsorganisationens beslutande organ, världshälsovårdsförsamlingen. I enlighet härmed utfärdades av interimskommissionen i april 1948, vid vilken tidpunkt mer än tjugosex medlemmar av Förenta Nationerna anslutit sig till stadgan och denna alltså trätt i kraft, kallelse till nämnda sammanträde.

Mötet ägde rum i Genève den 24 juni—den 24 juli 1948. Sverige representerades vid mötet av tre ombud och en expert. Vid mötet beslöts bl. a., att interimskommissionen skulle upphöra den 31 augusti 1948 och dess uppgifter överflyttas till världshälsovårdsorganisationen. Vidare fastställdes budget för organisationen bl. a. för tiden den 1 september—den 31 december 1948. Budgeten slutar på ett belopp av 4 800 000 dollars. Fördelningen av denna summa på huvudgrupper av utgifter framgår av följande uppställning.

<i>Del I.</i>	Allmänna sammanträden	dollars	35 000
<i>Del II.</i>	Sekretariat, andra byråer och regional verksamhet, teknisk service, expertsammanträden	»	965 000
<i>Del III.</i>	Rörelsefond	»	1 650 000
<i>Del IV.</i>	Återbetalning av interimskommissionens skuld till Förenta Nationerna	»	2 150 000
		Summa dollars	4 800 000

Vad beträffar medlemsstaternas bidrag till organisationen beslöts, att dessa för åren 1948 och 1949 skulle utgå i enlighet med de grunder, som tillämpats av Förenta Nationerna vid fastställandet av bidragen för år 1948 till sistnämnda organisation. Medan medlemsstaternas bidrag till Förenta Nationerna bestämts till viss procentuell andel — för Sveriges del 2,04 procent för år 1948 — av den totala budgeten, ansågs det emellertid beträffande bidragen till världshälsovärdsorganisationen av olika skäl lämpligare att bestämma bidragen till ett visst antal enheter, varvid 5 enheter skulle svara mot 0,04 procent. I enlighet härmed fastställdes Sveriges bidragsskyldighet till 245 av de sammanlagt 12 002 enheter som ankomma på stater, som tillhöra Förenta Nationerna. Vidare skola av stater, som icke tillhöra Förenta Nationerna, erläggas tillhopa 610 enheter. Bidragsskalan upptager i enlighet härmed sammanlagt 12 612 enheter.

Till delarna I, II och III av budgeten skola samtliga de stater bidraga, som den 24 juli 1948 — dagen för avslutandet av världshälsovärdsförsamlingens första sammanträde — voro medlemmar av världshälsovärdsorganisationen. Dessa stater ha enligt bidragsskalan att svara för sammanlagt 12 145 enheter. Till del IV av budgeten skola bidraga dels de stater, som undertecknade överenskommelsen i New York år 1946 om upprättande av interimskommissionen, dels ock de stater, som icke undertecknat denna överenskommelse men sedermera anslutit sig till världshälsovärdsorganisationens stadga. Sammanlagt representera dessa båda grupper av stater 12 607 enheter.

För bestridande av Sveriges bidrag till delarna I, II och IV av budgeten eller 61 955 dollars har Kungl. Maj:t den 8 oktober 1948 anbefallt statskontoret att från anslaget till bidrag till internationellt hälsovårdsarbete utbetala ett belopp av 221 945 kronor 11 öre. Nyssnämnda anslag kan emellertid icke anlitas för gäldande av Sveriges bidrag till del III av budgeten, dvs. rörelsefonden. För bestridande av kostnaderna för bidraget till denna fond, vilken är avsedd för användning förskottsvis, i avvaktan på att medlemsstaternas bidrag till löpande års utgifter inflyta, samt för bestridande av oförutsedda utgifter, har departementschefen ansett böra — i likhet med vad skedde i fråga om Sveriges bidrag till motsvarande fond hos Förenta Nationerna (jfr prop. nr 29/1947, riksd. skr. nr 63/1947) — anvisas ett särskilt anslag å kapitalbudgeten under fonden för förlag till statsverket. Anslaget föreslås skola upptagas till i runt tal 120 000 kronor och benäm-

nas världshälsovårdsorganisationens rörelsefond. Då bidraget bör inbetalas snarast möjligt, föreslås anslaget anvisat å tilläggsstat för löpande budgetår.

Utskottet. Till följd av beslut av 1947 års riksdag är Sverige medlem av världshälsovårdsorganisationen. Landets bidrag till den av världshälsovårdsförsamlingen fastställda budgeten för organisationen bl. a. för tiden 1 september—31 december 1948 uppgår till dels 221 945 kronor 11 öre, vilket belopp utbetalats från anslaget till bidrag till internationellt hälsovårdsarbete, dels ock nu ifrågavarande belopp av 120 000 kronor, vilket torde utgöra en engångsutgift.

Ifrågavarande bidragsbelopp äro höga, men då Sverige har att gälda dem på grund av det åtagande, som anslutningen till stadgan för världshälsovårdsorganisationen innebar, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till *Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 120 000 kronor.

Stockholm den 11 november 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Larsson, Karl Andersson, André, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Iwar Anderson, Berling, Johan Eric Ericson, Gustav Emil Andersson och fröken Osvald; samt

från a n d r a kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Törnkvist, Svensson i Grönvik, Ward, Malmborg i Skövde, Bergström, Falla, Andersson i Malmö, Rubbestad, Wallentheim, Staxäng och Petterson i Degerfors.

Reservation

vid *punkten 4:o*) (Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond) av herr *Rubbestad*.
